

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 8947
onderwerp Voortgangsrapportage december 2024 programma energietransitie

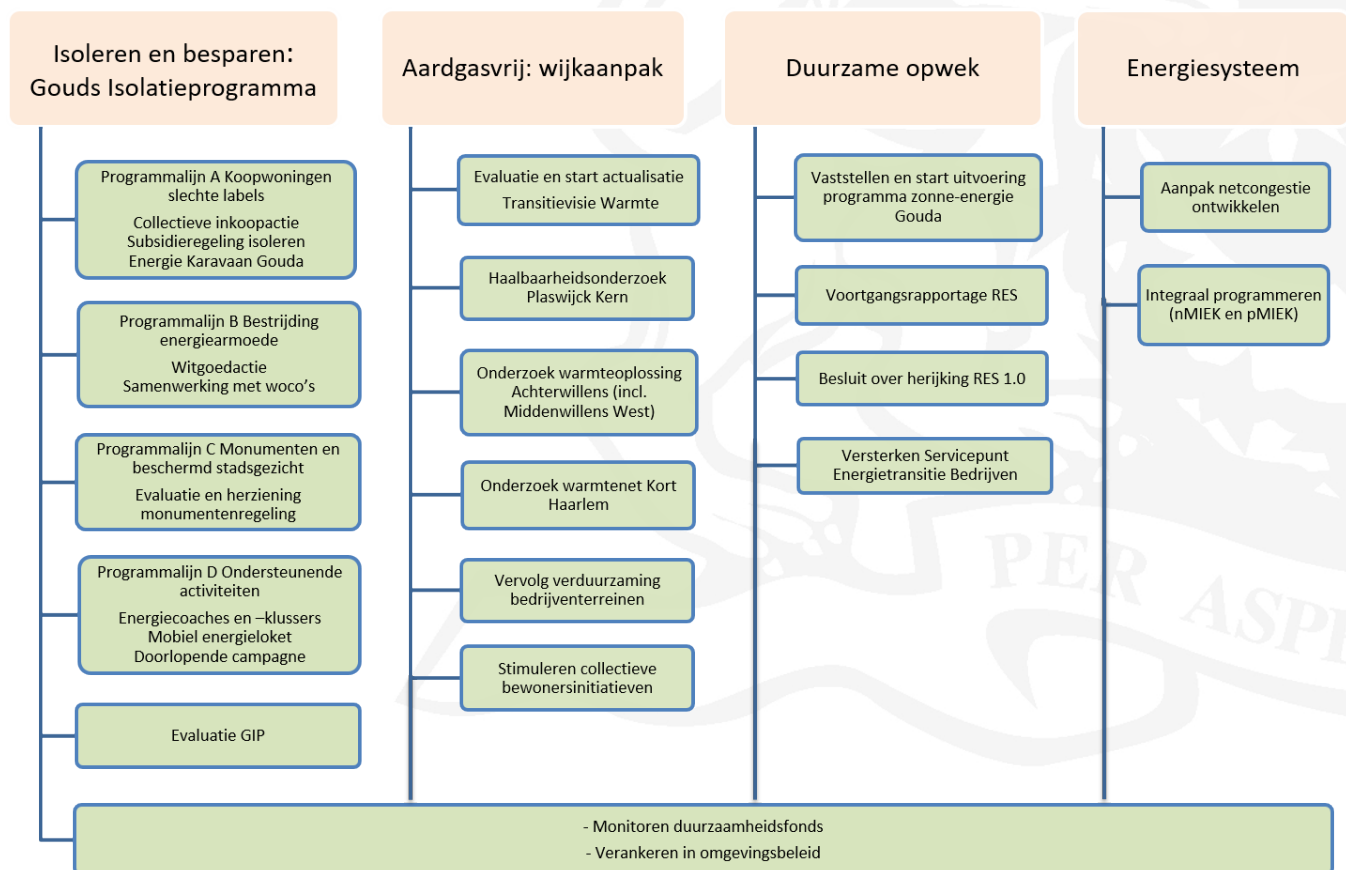
van het college van burgemeester en wethouders
datum 4 februari 2025

memo

Bijgaand biedt het college de raad een overzicht van de voortgang van het programma energietransitie. Het programmaplan energietransitie gebouwde omgeving is op 20 december 2022 vastgesteld en gedeeld met de raad (dossier 6738). In het programmaplan is onderstaand overzicht van activiteiten voor 2024 opgenomen. In bijgaande rapportage wordt per onderdeel toegelicht wat de stand van zaken is.

Tevens is een overzicht van activiteiten en inspanningen voor 2025 gemaakt. Deze is opgenomen aan het eind van de voortgangsrapportage.

Inspanningen programma energietransitie 2024

Programma Energietransitie gebouwde omgeving Voortgangsrapportage december 2024

Inhoud

1	Isoleren en besparen: Gouds Isolatieprogramma	4
1.1	<i>Stand van zaken GIP</i>	4
1.2	<i>Evaluatie 2024</i>	6
2	Aardgasvrij: wijkaanpak	7
2.1	<i>Haalbaarheidsonderzoek warmtenet Plaswijck Kern</i>	7
2.2	<i>Onderzoek warmteoplossing Achterwillens (incl. Middenwillens West)</i>	7
2.3	<i>Onderzoek warmtenet Kort Haarlem</i>	7
2.4	<i>Vervolg verduurzaming bedrijventerreinen</i>	8
2.5	<i>Stimuleren collectieve bewonersinitiatieven</i>	9
2.6	<i>Evaluatie en actualisatie TVW</i>	10
3	Duurzame opwek	11
3.1	<i>Omgevingsprogramma zonne-energie Gouda</i>	11
3.2	<i>Zon op schooldaken – Schooldakrevolutie</i>	11
3.3	<i>Voortgangsrapportage en herijking RES</i>	11
3.4	<i>Versterken Servicepunt Energietransitie Bedrijven</i>	11
3.5	<i>Opwek Energie langs Rijkswegen (OER - A12)</i>	11
4	Energiesysteem	13
4.1	<i>Aanpak netcongestie</i>	13
4.2	<i>Integraal programmeren (nMIEK en pMIEK)</i>	13
5	Overkoepelende thema's	15
5.1	<i>Monitoren duurzaamheidsfonds</i>	15
5.2	<i>Verankeren in omgevingsbeleid</i>	15
6	Vooruitblik	16

1 Isoleren en besparen: Gouds Isolatieprogramma

Bij het vaststellen van de Transitievisie Warmte is gevraagd om een Gouds Isolatieprogramma (GIP), vastgesteld in december 2022. Het GIP heeft als streven alle woningen in Gouda uiterlijk in 2040 op het niveau van de Standaard en Streefwaarden te hebben geïsoleerd. Dit betekent grofweg dat vooroorlogse woningen label D moeten hebben en naoorlogse woningen label B. Daarmee zijn alle woningen klaar om aardgasvrij te worden. Hieronder volgt een rapportage van de uitgevoerde en toekomstige acties.

1.1 Stand van zaken GIP

Het GIP is twee jaar bezig en verschillende acties zijn uitgevoerd. Deze acties worden hieronder per programmalijn beschreven met daarbij de behaalde resultaten.

Programmalijn A: Collectieve actie voor isolatie van koopwoningen met DEFG-labels

- Vanaf begin maart zal de eerste actie vanuit de meerjarige collectieve ontzorgingsaanpak isoleren onder de aandacht worden gebracht bij grondgebonden koopwoningeigenaren. Deze ontzorgingsaanpak betreft een samenwerking tussen Gouda, Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard en Krimpen aan den IJssel. Eigenaar-bewoners in deze gemeenten worden door de intermediair (Klimaatroute in samenwerking met Duurzaam Bouwloket) geholpen met advies, financiering en uitvoering van isolatiemaatregelen.
- De isolatiesubsidie Energiezuinig Wonen wordt samen met de ontzorgingsaanpak isoleren onder de aandacht gebracht bij koopwoningeigenaren. Met de subsidie kunnen eigenaren onder voorwaarden financiering krijgen voor het nemen van isolatiemaatregelen. De subsidiepot bedraagt op dit moment ongeveer € 1.300.000. De subsidie is bedoeld voor eigenaar-bewoners van grondgebonden koopwoningen met slechte isolatie (energielabel D of lager) en een WOZ-waarde lager dan € 331.000. Voor de eigenaar-bewoners met ook een laag inkomen is een extra groot bedrag van € 3000 subsidie beschikbaar. Andere eigenaren ontvangen maximaal € 1100 subsidie. De subsidie wordt gefinancierd vanuit de SPUK Lokale Aanpak Isolatie en kan worden aangevraagd tot en met 2026.
- Bij de Energie Karavaan Gouda werkt de gemeente samen met de Energiecoöperatie Gouda om koopwoningeigenaren te ontzorgen bij het nemen van isolatiemaatregelen. Dit ontzorgen betekent dat bewoners een aanbod krijgen van geselecteerde technische isolatiemogelijkheden en hulp krijgen met de mogelijke financiële routes. In september 2024 bleek het aantal gewenste offertes laag te zijn en is de focus verlegd naar een ander deel van de buurt Ouwe Gouwe met gelijke bouwstijl. Het project is tussentijds geëvalueerd en er zijn aanpassingen doorgevoerd in de aanpak. De pilot loopt door in Q1 2025 en wordt in maart door de stuurgroep besproken.
- Vanaf het voorjaar zal gestart worden met het veldonderzoek voor het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP). Dit plan brengt voor de hele gemeente in kaart welke beschermde diersoorten waar verblijven en welke maatregelen moeten worden genomen bij het aanbrengen van isolatie aan de buitenzijde van het gebouw. Inwoners, woningcorporaties en andere organisaties kunnen van het SMP gebruikmaken. Het SMP zal naar verwachting na twee tot drie jaar afgerond zijn.
- In Q1 2025 wordt een rapportage over verduurzaming van Goudse VvE's opgeleverd. Op basis van deze rapportage zal in 2025 gestart worden met de uitvoering van een structurele ondersteuningsaanpak voor VvE's.

Programmalijn B: Aanpak voor bestrijding van energiearmoede

- De witgoedactie is van start gegaan in november 2024 en zal tot en met maart 2025 duren. In totaal kunnen 750 huishoudens in kwetsbare situaties (met kans op energiearmoede) gebruik maken van een waardebon van € 600.

- In juni is het Convenant Energiearmoede met de twee woningcorporaties ondertekend, waarbij € 300.000 uit de SPUK Aanpak Energiearmoede beschikbaar is gesteld voor maatregelen tegen energiearmoede. De woningcorporaties schrijven op dit moment projectvoorstellen.
- In Q1 wordt het uitvoeringsplan voor de aanpak van energiearmoede opgeleverd. Het uitvoeringsplan bevat diverse doorlopende en wijkgerichte acties om energiearmoede in Gouda te bestrijden. Hiervoor worden ook de huidige ondersteunende middelen ingezet, zoals de vrijwilligerspool van coaches en klussers en het energieloket.

Programmalijn C: Monumenten en beschermd stadsgezicht

- Uit de evaluatie van de Regeling Erfgoed en Duurzaamheid bleek de behoefte vanuit bewoners voor een klankbordgroep. Deze is inmiddels i.s.m. de Energiecoöperatie Gouda opgericht. Naast de gemeente en de Energiecoöperatie Gouda nemen ook de ODMH en enkele bewoners deel aan deze klankbordgroep. Er zijn al enkele overleggen geweest en de samenwerking wordt in 2025 voortgezet.
- Er is een start gemaakt om de regeling praktijkgerichter te maken. Zo wordt de mogelijkheid onderzocht voor het opstellen van uitvoeringsrichtlijnen voor verduurzamingsmaatregelen i.s.m. de monumentadviseurs van de ODMH. Daarnaast wordt er onderzocht of er ontheffingsmogelijkheden zijn. Vanwege de samenhang met onder andere de Omgevingswet en advisering van de Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK) is de invoering hiervan complexer dan verwacht. Meer duidelijkheid hierover wordt verwacht in de eerste helft van 2025.
- Voor het verkennen van versoepeling rondom het plaatsen van zonnepanelen en -collectoren worden enkele scenario's uitgewerkt. Zo wordt er verkend of het beschermde stadsgezicht in zones kan worden ingedeeld waar verschillende regels gelden en wordt verkend of de huidige dakenkaart kan worden verbeterd. In de eerste helft van 2025 wordt een advies verwacht en de eerste wijzigingen zullen naar verwachting later in 2025 volgen.
- Voor het toepassen van glas- en vensterisolatie bij monumenten en panden in de binnenstad worden naar voorbeeld van gemeente Leiden en van de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed uitvoeringsrichtlijnen ontwikkeld. Deze richtlijnen geven o.a. aan hoe glas- en vensterisolatie geplaatst kunnen worden en in welke gevallen dit wordt toegestaan bij monumenten. De bedoeling van de uitvoeringsrichtlijnen is dat ze ervoor zorgen dat de regels voor het plaatsen van glas- en vensterisolatie duidelijker worden en dat het plaatsen ervan in bepaalde gevallen makkelijker en sneller kan.

Programmalijn D: Ondersteunende activiteiten

- De nieuwsbrief van Maak Gouda Duurzaam wordt inmiddels door ruim 1300 mensen ontvangen. Deze mensen ontvangen maandelijks artikelen over onder andere de energietransitie, klimaat en groen. De website maakgouda duurzaam.nl is afgelopen jaar door ruim 15.000 mensen bezocht.
- In november trok de Duurzame Markt in de Sint Janskerk ruim 1100 bezoekers. Deze Duurzame Markt was de aanloop naar de Nationale Klimaatweek. De landelijke campagne is door Gouda ondersteund met een paginagrote advertentie, het hijsen van de vlag voor het Huis van de Stad én door een Lezing van Lodewijk Hoekstra voor Goudse inwoners en medewerkers van de gemeente Gouda. De nadruk bij alle activiteiten lag op het activeren van inwoners voor een beter klimaat.
- Het mobiele energieloket is in 2024 weer ingezet op de vaste plek Achter de Waag. Afgelopen jaar is het loket voor het eerst ingezet bij wijkfeesten, georganiseerd door de wijkcentra in Gouda. Daarnaast is het loket ingezet bij de Energie Karavaan Gouda en in Achterwillens bij het project rondom de BuurtWarmteWijzer. Hierbij konden inwoners informatie krijgen over deze specifieke projecten. Ook in 2025 zal het loket weer ingezet worden bij bijvoorbeeld wijkgerichte

klusacties. Daarnaast is in januari gestart met een vast spreekuur op het Huis van de Stad om inwoners te informeren over en te ondersteunen bij verduurzaming.

- Gezien het teruglopende aantal huisbezoeken van energiecoaches (500 bezoeken in 2022 en 200 in 2024), zijn de coaches in de tweede helft van 2024 op verschillende andere manieren ingezet. Zo zijn acht coaches specifiek opgeleid tot huurderscoach, en zullen enkele coaches zich in 2025 specialiseren tot monumentencoach. Bij zorgcomplex de Baan is een huurdersactie geweest, waarbij 40 appartementen door de coaches zijn voorzien van kleine energiebesparende maatregelen en advies. Ook hebben de coaches geholpen bij het opzetten van het vaste loket op het Huis van de Stad, en hebben sommige coaches lessen voorbereid die in 2025 worden gegeven bij diverse taalcafés in de stad. Het uitbreiden van de rol van de coaches draagt bij aan het bereiken van verschillende doelgroepen in de stad.
- Naast de monitoring van individuele acties in de stad, zoals de cijfers omtrent de inzet van de energiecoaches, worden de resultaten van gemeentelijke projecten zoals de EKG en MCO gemonitord. Komend jaar zal in samenwerking met Smart Twin een pilot worden gedraaid waarin het gehele woningbestand in kaart wordt gebracht, en waarmee bewoners inzicht en advies kunnen ontvangen over de verduurzaming van de woning.

1.2 Evaluatie 2024

Op 19 juni jl. is de raad geïnformeerd over de koers en voortgang warmtetransitie (dossier 8189). Hierin wordt aangegeven dat de koers zal worden uitgewerkt in een uitvoeringsstrategie. Deze uitvoeringsstrategie omvat zowel de werkzaamheden uit de Transitievisie Warmte (TVW) als uit het Gouds Isolatieprogramma (GIP). Evaluatie en herijking van het GIP worden onderdeel van het opstellen van de uitvoeringsstrategie. Er komt dus geen op zichzelf staande evaluatie van het GIP.

2 Aardgasvrij: wijkaanpak

In de Transitievisie Warmte (TVW) zijn twee buurten aangewezen als verkenningblok. Dit betekent dat de gemeente in deze buurten als eerste aan de slag gaat met een wijkaanpak gericht op de aardgasvrije wijk. Daarnaast is de subsidie Samen naar een Duurzame Omgeving (SDO) beschikbaar voor initiatieven vanuit buurten en bedrijventerreinen om zelf aan de slag te gaan met de energietransitie. Er is tot en met 2026 €170.000,- per jaar beschikbaar voor het ondersteunen van initiatieven, waarvan €100.000 voor woningen en €70.000 voor bedrijventerreinen. Vanwege de grote hoeveelheid aanvragen afgelopen jaar is het subsidieplafond voor beide doelgroepen met €25.000 opgehoogd, opdat nog meer initiatieven konden worden ondersteund. In 2024 zijn in totaal 12 SDO-aanvragen voor woningen en bedrijventerreinen gehonoreerd.

2.1 Haalbaarheidsonderzoek warmtenet Plaswijck Kern

Het onderzoek in het verkenningblok Plaswijck Kern heeft uitgewezen dat het aanleggen van een grootschalig warmtenet hoge kosten met zich mee gaat brengen en veel tijd in beslag gaat nemen. Woningcorporaties lieten weten niet aan te willen sluiten op een grootschalig warmtenet in Plaswijck Kern. Daarmee zou het draagvlak voor een grootschalig warmtenet te klein worden. Deze conclusie is door het college meegenomen in het besluit over de koers en voortgang warmtetransitie (dossier 8189) waarover uw raad in juni is geïnformeerd. Voor Plaswijck is een projectleider aangetrokken die in 2025 in de wijk aan de slag gaat met de warmtetransitie.

2.2 Onderzoek warmteoplossing Achterwillens (incl. Middenwillens West)

In de zomer van 2024 is het project voor de warmteoplossing in Achterwillens live gegaan. Met de inzet van de BuurtWarmteWijzer-methode zijn particuliere eigenaren gevraagd om gegevens over hun woning, gedrag en voorkeuren in te vullen. Deze gegevens zijn een verdieping op de data waarmee gerekend gaat worden, en zorgen ervoor dat de voorkeuren van bewoners vanaf het begin worden meegenomen. Participatie staat dan ook centraal in de aanpak. Er zijn inmiddels verschillende acties ondernomen om het invullen te stimuleren: driemaal een brief aan 1.200+ bewoners, drie bewonersavonden (tientallen aanwezigen), tweemaal het energieloket in de buurt voor actieve werving, info en hulp, promotie (o.a. posters, digitale reclameborden, nieuwsbrief aan 300+ abonnees, website met uitleg en verdieping) en een helpdesk. Ook zijn de kanalen van de gemeente ingezet. Inmiddels heeft ca. 30% van de particuliere eigenaren de BuurtWarmteWijzer ingevuld. Verder zijn beide woningcorporaties betrokken. Daarmee komt de actieve participatie uit op grofweg de helft van ca. 2000 woningen. Daarnaast is er nog contact met twee grote particuliere verhuurders en de collega's van onderwijshuisvesting over de schoolgebouwen.

Fase 1 (invullen) is inmiddels afgerond. In fase 2 worden de warmteverkenningen gedaan. Naar verwachting worden deze in Q1 2025 afgerond. In fase 3 worden de resultaten aan de wijk gepresenteerd en kunnen bewoners hun voorkeuren voor verschillende opties doorgeven. Het resultaat geeft inzicht in welke oplossingen technisch en financieel mogelijk zijn én voor welke oplossingen draagvlak is. Dit vormt input voor een toekomstig wijkuitvoeringsplan.

2.3 Onderzoek warmtenet Kort Haarlem

In de buurt Kort Haarlem wordt de haalbaarheid van een warmtenet onderzocht. Het project in Kort Haarlem is ontstaan vanuit de wens van een groep inwoners uit deze buurt om via een gezamenlijke warmteoplossing (warmtenet) van het aardgas af te gaan. Het projectgebied betreft in grote lijnen de Krugerlaan en omliggende straten.

Eind 2024 is de eerste fase van het haalbaarheidsonderzoek afgerond. Witteveen en Bos (de opdrachtnemer) heeft een scan van de mogelijke collectieve warmteoplossingen (warmtenet) voor deze

buurt gemaakt. Naast de collectieve varianten is ook de individuele variant (warmtepomp) op grote lijnen bekeken in deze fase. Op basis van de uitkomsten van deze scan voor de collectieve varianten is besloten om twee varianten van een warmtenet verder te onderzoeken in de volgende fase van het project. Het betreft twee varianten van een middentemperatuur warmtenet met aquathermie als bron. De individuele variant wordt ook verder uitgewerkt in de tweede fase. De eerste bewonersavond heeft eind juni plaatsgevonden en de tweede bewonersavond volgde afgelopen januari. De volgende fase van het haalbaarheidsonderzoek richt zich op verschillende aspecten: verdere detaillering van het ontwerp, een doorrekening van de business case, een onderzoek naar mogelijke organisatievormen en een opzet voor een overeenkomst tussen de betrokkenen. Samen met de Bewonersgroep Energietransitie Kort Haarlem (BEKH), Woonpartners Midden-Holland en het Hoogheemraadschap Rijnland wordt het verdere proces en onderzoek vormgegeven.

2.4 Vervolg verduurzaming bedrijventerreinen

Op het gebied van verduurzaming van bedrijventerreinen lopen verschillende initiatieven. Op Gouwespoor loopt een project om te verduurzamen (klimaatmaatregelen). Daarnaast loopt er op initiatief van de bedrijvenvereniging in samenwerking met het Duurzaamheidsplatform Gouda (DPG) een onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van een warmtenet. Dit onderzoek wordt gefinancierd vanuit de SDO-subsidie. DPG heeft daarnaast SDO-subsidie ontvangen voor het aanstellen van een projectleider die bedrijventerreinen gaat ondersteunen bij hun verduurzamingsopgaven.

Op bedrijventerrein Gouwestroom is in een collectieve aanpak door zes bedrijven subsidie aangevraagd voor plaatsen van zonnepanelen. Het gaat om 1060 panelen. De bedrijven worden hierin begeleid door het SEB Midden-Holland (SEB M-H). Het SEB zet in 2025 de activiteiten voort en breidt deze waar mogelijk iets uit naar het inventariseren van kansen voor energiedelen en energy-hubs.

Het Groene Hart Ziekenhuis heeft i.s.m. Yuverta, Driestar-Wartburg en Driestar Educatief een SDO-subsidie ontvangen voor onderzoek naar een lokaal warmtenet waarbij de vier organisaties warmte uitwisselen. Uit deze studie bleek dat het een haalbaar en interessant concept is waarbij alle partijen profiteren van deze collectieve oplossing. Inmiddels hebben de besturen van deze organisaties en de gemeente een intentieovereenkomst getekend om dit plan verder uit te werken. In de volgende fase zullen de technische, financiële en organisatorische details verder worden onderzocht. Het streven is om in 2026 over te gaan tot realisatie. DPG ondersteunt ook dit initiatief.

Bedrijventerrein Goudse Poort heeft met SDO-subsidie een partij ingeschakeld om onderzoek te doen naar de mogelijkheden tot verduurzaming van het bedrijventerrein. Een belangrijk aspect hierbij is het tegengaan van netcongestie om daarmee het vestigingsklimaat van het bedrijventerrein aantrekkelijk te houden. Er wordt o.a. gekeken naar de mogelijkheden tot het realiseren van een energie-hub.

2.5 Stimuleren collectieve bewonersinitiatieven

In Gouda zijn meer dan 20 bewonersinitiatieven actief om hun pand, buurt of wijk te verduurzamen. Samen richten deze initiatieven zich op ongeveer 20%¹ van de totale woningvoorraad van Gouda.

Figuur 1: Initiatieven in de energietransitie

Een overzicht van de huidige initiatieven en hun status is te vinden in figuur 1, een afbeelding van de openbare kaart: https://gis.gouda.nl/viewer/app/Bouwen_open onder de kaartlaag *Energietransitie initiatieven*.

Meerdere initiatieven hebben ook een SDO-aanvraag ingediend en ontvangen, zoals verschillende VvE's bij het Catsveld en de Ruigenburg voor onderzoek naar verduurzaming van het VvE-complex. Zonder de andere initiatieven te kort te doen, zijn een aantal successen te noemen.

- **Catsveld:** 9 VvE's hebben collectief een verduurzamingsonderzoek naar hun panden laten uitvoeren. Er is een rapport opgeleverd met de mogelijke maatregelen en ontwerpen voor de panden. In de volgende fase dient er gezamenlijk een keuze te worden gemaakt. De gemeente kijkt vanuit duurzaamheid én erfgoed mee met dit project omdat het Catsveld mogelijk in aanmerking komt voor een monumentenstatus (Post65).
- **Maak Steinen Duurzaam:** o.b.v. een buurtenquête heeft dit initiatief een menukaart ontwikkeld voor de verschillende verduurzamingsopties voor de woningen in de Steinenbuurt. Ook is er een informatieavond georganiseerd. Inmiddels hebben zich enkele tientallen bewoners als geïnteresseerde aangemeld voor een collectieve inkoopactie voor minstens één maatregel. Er is de ambitie om het initiatief uit te breiden naar andere delen van de buurt.
- **Duurzaam Oud Noord:** dit initiatief is opgestart met hulp van Buurkracht. Er is een enquête uitgezet waaruit de interesse voor o.a. isolatieglas bleek. Vervolgens is een collectieve energiecoach-actie opgezet en zijn een informatieavond en -ochtend georganiseerd waarbij bewoners een aanbod van marktpartijen kregen. Mogelijke vervolgacties worden momenteel

¹ Vanaf 1 juli 2018 is aardgasvrij bouwen verplicht. Woningen na deze datum vallen niet onder onze doelgroep voor verduurzaming, dus het percentage gaat uit van de woningvoorraad in 2018.

besproken, evenals een onderzoek naar een aardgasvrije warmteoplossing voor het gebied. Ook is vanuit dit initiatief een groeninitiatief ontstaan.

2.6 Evaluatie en actualisatie TVW

In 2024 is een evaluatie van de Transitievisie Warmte (TVW) uitgevoerd. De raad is hier in juni over geïnformeerd; naar aanleiding van onder meer deze evaluatie besloot het college om de focus te verleggen naar “stadsbreed inzetten op isoleren, besparen, met als einddoel een individuele of all electric oplossing”. Deze herziene focus wordt uitgewerkt in een uitvoeringsstrategie. Deze strategie, waar onder meer de activiteiten uit het Gouds Isolatieprogramma in opgenomen worden, zal naar verwachting voor de zomervakantie gereed zijn. De strategie beschrijft geen nieuw beleid, maar is een uitwerking van het “hoe” van de aanpak.

Daarnaast wordt een start gemaakt met opstellen van het wettelijk verplichte warmteprogramma. De Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie (Wgiw) beschrijft de verplichting voor gemeenten om uiterlijk december 2026 in een warmteprogramma vast te leggen welke wijken en buurten van het aardgas af gaan en hoe (de opvolger van de TVW, passend onder de Omgevingswet).

3 Duurzame opwek

In de Regionale Energiestrategie 1.0 Midden Holland (RES) doet de regio een bod aan het rijk van 0,435 TWh duurzame opwek in 2030. De regio wil dit bod realiseren met zon op dak, boven parkeerterreinen, op waterbassins, langs infrastructuur en op land. Naast de regionale samenwerking gelden voor Gouda dit jaar de onderstaande focuspunten als het gaat om de opwek van duurzame energie.

3.1 Omgevingsprogramma zonne-energie Gouda

In 2024 is het Omgevingsprogramma zonne-energie Gouda vastgesteld en gepubliceerd. In het omgevingsprogramma is onder meer het beleid Lokaal Eigendom en het RES programma Zon op Veld opgenomen. Het omgevingsprogramma bevat beleidsregels om de opwek van (grootschalige) hernieuwbare energie in Gouda te stimuleren en initiatieven in goede banen te leiden. Hiermee levert Gouda een bijdrage aan de opgave die voor Midden-Holland is vastgesteld in de RES 1.0: het realiseren van 0,435 TWh aan duurzame elektriciteit in de RES-regio Midden-Holland in 2030. Uitvoering van het omgevingsprogramma vindt plaats via de in deze voortgangsrapportage beschreven projecten.

Het RES programma Zon op Veld heeft eind 2024 en begin 2025 tweemaal opengestaan voor inschrijving op locaties in het zogenaamde “eerste segment” (van de in totaal 12 zoekgebieden voor initiatieven zon op veld). Tijdens deze openstelling konden initiatiefnemers hun initiatieven kenbaar maken aan het programma. Voor Gouda betreft het 1 locatie (“Oostpolder thv Donk”), waarvoor zich geen ontwikkelaar heeft gemeld. Voor de hele RES-regio Midden-Holland valt het aantal initiatieven tegen. Onafhankelijk adviseur Dorp Stad en Land heeft de initiatieven beoordeeld en advies uitgebracht aan de RES organisatie. Inmiddels is vanuit de RES organisatie contact geweest met veel ontwikkelaars. Aan hen is gevraagd naar de reden om niet in te schrijven. Het gaat om factoren waar gemeenten weinig of geen invloed op hebben, zoals sterk gestegen materiaalkosten.

De RES organisatie zal advies uitbrengen aan de gemeenten. De verwachting is dat geadviseerd gaat worden om het tweede segment zoekgebieden open te stellen voor initiatieven. Gouda heeft geen tweede segment zoekgebieden.

3.2 Zon op schooldaken – Schooldakrevolutie

In 2024 is de pilotfase begonnen met zeven scholen voor het project zon op schooldaken, in samenwerking met de organisatie Schooldakrevolutie. Bij één school zijn inmiddels zonnepanelen gerealiseerd, en bij een tweede worden naar verwachting komende voorjaarsvakantie panelen gelegd. Helaas bleken twee scholen niet geschikt. De overige drie scholen zijn van hetzelfde schoolbestuur, met wie in 2025 opnieuw contact zal worden gezocht. Hoewel Schooldakrevolutie per 1 januari 2025 niet meer actief is, wordt hiervoor samengewerkt met een schooldakcoach.

3.3 Voortgangsrapportage en herijking RES

In 2025 zal voor de tweede keer door elke RES-regio een voortgangsrapportage RES 1.0 worden opgeleverd. Met het NP RES is afgesproken dat deze uiterlijk 1 juli 2025 wordt opgeleverd. In 2025 zal duidelijk worden of het bod van 0,435 TWh gehaald zal worden of dat een herijking van de RES 1.0 nodig is.

3.4 Versterken Servicepunt Energietransitie Bedrijven

In 2025 zal het Servicepunt Energietransitie Bedrijven (SEB) opnieuw voor Gouda inzet plegen op begeleiden van ondernemers bij het plaatsen van zonnepanelen. Daarnaast zal het SEB een rol gaan spelen in signaleren van kansen op gebied van energiedelen en oprichten van energyhubs. Het SEB is regionaal actief voor de gemeenten Gouda, Waddinxveen, Krimpenerwaard en Bodegraven-Reeuwijk.

3.5 Opwek Energie langs Rijkswegen (OER - A12)

Binnen het project OER onderzoekt Rijkswaterstaat samen met de RES regio's Midden-Holland, Haaglanden, Holland Rijnland, de provincie Zuid-Holland en ProRail de mogelijkheden voor plaatsen

van zonnepanelen langs de A12. Het project bevindt zich in de verkenningsfase; partijen hebben in 2024 een intentieovereenkomst ondertekend nadat duidelijk was dat er kansen waren die verder onderzocht konden worden. De portefeuillehouder van Gouda neemt deel in de stuurgroep OER. Binnen de gemeentegrenzen van Gouda lijken de kansen zeer beperkt.

4 Energiesysteem

Een energiesysteem is de verbinding tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen. Om klimaatneutraal te zijn moeten de huidige systemen, die gevoed worden door fossiele energie, overgaan op hernieuwbare (duurzame) energievormen zoals elektriciteit, warmte, etc. Het huidige energiesysteem is (nog) niet op ingericht op deze verandering: aanpassing en uitbreiding van het energiesysteem is nodig om het systeem klaar te maken voor de toekomst. Bij het energiesysteem staat alles met elkaar in verbinding. Dat betekent dat vraagstukken van het energiesysteem ook nationaal en zelfs Europees spelen. Ook in Gouda maken we een energietransitie door waardoor andere behoeften ontstaan ten aanzien van het energiesysteem. Dit vraagt om aanpassing van het systeem en samenwerking in de regio, met de provincie en met de netbeheerders.

4.1 Aanpak netcongestie

Nadat op 1 februari 2024 Stedin voor Gouda-Noord en bedrijventerrein Gouwespoor netcongestie had afgekondigd op afname, kwam daar op 5 december 2024 een nieuwe vooraankondiging voor netcongestie bij. TenneT kondigde namelijk netcongestie af op afname voor de gehele provincie Zuid-Holland. Concreet betekent deze congestie dat er in de provincie Zuid-Holland geen nieuwe grootverbruikaansluitingen of een uitbreiding van een bestaande grootverbruikaansluiting meer mogelijk zijn. Kleinverbruikaansluitingen (woningen) worden niet geraakt door de netcongestie. Ook teruglevering van elektriciteit aan het net is nog mogelijk.

TenneT voert dit jaar een netcongestiemanagementonderzoek uit en verwacht in december 2025 het onderzoek af te ronden. Nieuwe verbindingen en verzwaringen van bestaande tracés door de gehele provincie Zuid-Holland dragen bij aan de oplossing voor deze congestie. De nieuwe verbindingen en stations zijn volgens TenneT in 2032-2035 gerealiseerd.

De bouw van een nieuw middenspanningsstation in Bodegraven-Reeuwijk is de oplossing voor de congestie op afname van Stedin voor Gouda-Noord. De inbedrijfname van dit station is gepland voor eind 2029. Om het stroomnet van Gouda voor te bereiden op de verdere elektrificatie op het gebied van wonen, werken en mobiliteit worden ook uitbreidingen gedaan aan het laagspanningsnet. Rond de 150 nieuwe distributiestations worden de komende jaren bijgeplaatst in Gouda middels de zogenoemde 'buurtaanpak'. In 2024 is een start gemaakt met deze buurtaanpak in de wijk Goverwelle.

Door de netcongestie op TenneT niveau is nu in heel Gouda sprake van netcongestie op afname voor grootverbruikaansluitingen. Omdat Gouda-Noord zowel te maken heeft met congestie van Stedin als congestie van TenneT, is hier sprake van een 'gestapelde congestie'. Zowel de uitbreidingen van Stedin als van TenneT zijn voor dit deel van Gouda van belang om de congestie op te lossen.

4.2 Integraal programmeren (nMIEK en pMIEK)

In de Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) worden keuzes vastgelegd over energie-infrastructuurprojecten, zoals hoogspanningsleidingen, warmtenetten of waterstofleidingen. Dat gebeurt zowel op nationaal niveau (nMIEK) als op provinciaal niveau (pMIEK). Voor zowel het nMIEK als de pMIEKs draait het om energie-infrastructuur die van maatschappelijke waarde is voor meerdere doeleinden, zoals het verduurzamen van woningbouw en bedrijventerreinen.

Afgelopen jaar heeft het pMIEK-proces in het teken gestaan van het opstellen van de pMIEK 2.0 versie. Hierbij zijn de energie-infrastructuur projecten uit het eerste pMIEK opnieuw afgewogen en zijn nieuwe ontwikkelingen en projecten toegevoegd en gewogen. De ontwikkeling van het nieuwe station in Bodegraven-Reeuwijk (zie 4.1) is een voorbeeld van zo'n pMIEK project dichtbij Gouda.

Door de provincie is eind 2024 een concept pMIEK opgesteld die half januari 2025 wordt behandeld in de Energieraad. Na de Energieraad wordt het pMIEK 2.0 voor goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

5 Overkoepelende thema's

Twee overkoepelende thema's van de programmalijnen worden besproken: het Gouds Duurzaamheidsfonds en de verankering in omgevingsbeleid.

5.1 Monitoren duurzaamheidsfonds

Op 27 september 2023 stelde de raad de Verordening Duurzaamheidsfonds Gouda vast. Verenigingen, stichtingen, maatschappelijke organisaties en religieuze instellingen met een eigen gebouw, Verenigingen van Eigenaren van maximaal zeven woningen, Energiecoöperaties, Midden en Kleinbedrijf tot 100 werknemers met een eigen gebouw, en huurders van particuliere verhuurders kunnen tegen gunstige voorwaarden geld lenen voor maatregelen die energie besparen of duurzame energie opwekken. In 2024 zijn twee aanvragen goedgekeurd, voor in totaal € 340.000. In 2025 zal weer gericht worden gecommuniceerd over de mogelijkheid om een duurzaamheidslening aan te vragen.

5.2 Verankeren in omgevingsbeleid

Parallel aan de (projectmatige) uitvoering van de energietransitie wordt per thema of project aansluiting gezocht bij ruimtelijk beleid. Relevante ontwikkelingen op gebied van de energietransitie worden verwerkt in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Volgens de nieuwe wet Wgiw (Wet gemeentelijke instrumenten warmtevoorziening) moet eind 2026 als verplicht onderdeel een warmteprogramma voor de warmtetransitie zijn opgesteld. Deze moet daarna elke vijf jaar worden geactualiseerd. Op dit warmteprogramma zijn ook de regels die gelden voor de andere instrumenten van de Omgevingswet van toepassing.

6 Vooruitblik

In 2025 worden drie nieuwe activiteiten opgepakt naast de bestaande activiteiten. Ten eerste wordt uitvoeringsstrategie voor de herziene focus van de warmtetransitie opgesteld. De aangekondigde structurele aanpak voor VvE's en het uitvoeringsplan voor energiearmoede zullen onderdeel hiervan zijn. Naar verwachting zal de uitvoeringsstrategie voor de zomervakantie gereed zijn.

Deze uitvoeringsstrategie zal de basis zijn voor het opstellen van een geactualiseerd programmaplan 2025-2030. Dit programmaplan zal het programmaplan uit 2022 vervangen. Hierbij zal met relevante belanghebbenden overleg plaatsvinden.

Ook zijn gemeenten verplicht om een warmteprogramma op te stellen voor eind 2026. Hier zal in 2025 een start mee gemaakt worden, waarbij de uitvoeringsstrategie de basis zal vormen. In 2025 zal daarnaast gewerkt worden aan onderstaande inspanningen en programmalijnen, uit het bestaande programmaplan.

Dit voorjaar zal het duurzaamheidsplan naar de raad worden gestuurd. Daarin worden de activiteiten rondom de energietransitie gebundeld meegenomen, samen met de duurzaamheidsambities binnen overig gemeentelijk beleid.

Inspanningen programma energietransitie 2025

